

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2 40
Numărul poporal:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filteri.
Manuscriptele nu se în-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 27.

Limba strămoșească

În ținuturile, unde noi Românii locuim împreună sau mai în apropiere cu alți concetățeni de ai noștri, fie ei unguri, nemți ori sârbi, domnește un rău, care în cel dintâu loc și în mare măsură servește împotriva prestigiului și intereselor naționale ale neamului nostru românesc.

Avem adevărat obiceiul, sau mai bine zis suntem stăpâniți de păcatul național, să nu ne prețuim limba noastră strămoșească după toată cuviința, ținând cu tărie neclintită la ea, căci atunci când avem vre-o treabă la judecătoria, sau mergem în vre-o prăvălie — străină — în loc ca să vorbim în limba noastră, noi vorbim ungurește, nemțește ori sârbește, după împrejurări.

Acest fapt într'adevăr e un mare rău, e un mare păcat național, pentru că acel popor, care nu își prețuiește limba sa strămoșească, ca pe una dintre cele mai neprețuite moșteniri și comori naționale, dovedește că nu își cunoaște toate drepturile și datoritiile sale, din care pricină apoi nici nu știe să își apere și îndeplinească aceste drepturi și datorii. Astfel urmarea e, că anumitul popor, în loc ca să înainteze deopotrivă cu alte neamuri, el ori stă locului ori merge înapoi. Iar pe de asupra e și batjocurit, e neluat în seamă chiar și de alte popoare cu mult mai mici ca el, dar cari sunt la culmea chiemării lor.

De ce să ne spunem noi necazurile noastre, de ce să întrebăm mai cu seamă atunci când mergem la oraș, o limbă străină pe care, de altcum, nici nu o în-

țelegem, nici nu o vorbim bine? De ce facem noi lucrul acesta, când la ori și ce treabă de a noastră putem întrebuița, căci avem drept și e și frumos, limba vorbită de strămoșii noștri?

E bine, e foarte bine, dacă cineva vorbește mai multe limbi; om cu scaun la cap, nu zice o singură vorbă rea, împotriva acestui lucru, avându-și el și partea sa bună, însemnătatea sa culturală, aceasta însă nu aduce cu sine și nici de cât nu ne îndreptățește ca noi — se înțelege, fără de nici un gând rău — să ne desconsiderăm limba. E mare deci greșala noastră, ca să vorbim o limbă străină, mai cu seamă atunci, când acela, cu care avem treabă, fie el slujbaș ori negustor, știe vorbi limba noastră, (căci interesele lui l'au silit ca să o învețe) de multe ori chiar mai bine de cum vorbim noi oarecare limbă străină.

Dar răul ce se datorește faptului, ca în loc de a întrebuița întotdeauna limba noastră, noi vorbim vre-o altă limbă străină, nu servește numai împotriva prestigiului și a intereselor naționale ale neamului nostru românesc, ci din urma lui noi de multe ori suntem părtași și de pierderi, de pagube materiale (bănești), căci, cum s'a zis, nu știm vorbi bine și nici nu înțelegem nici limba ungurească, nici nemțească, tot așa nici pe cea sârbească. Toată învățătura noastră la cunoașterea acestor limbi, se mărginește la îndrugarea a câteva vorbe, dintre cari multe rostite în așa fel, că nu-i om pe fața pământului, care să le poată pricepe.

În această privință amintesc următoarea întâmplare: un țăran român dintr'o comună locuită de Români și Șvabi, având oarecare treabă la judecătoria, în loc, ca să vorbească în limba sa, a început să macine niște vorbe (el era de credință, că vorbește nemțește), pe cari cei de față, mai mulți slujbași și advocați străini, de fel nu l'au priceput. În cea dintâu clipă, cu toții au înholbat din ochi, neștiind, că ce limbă vorbește țăranul nostru? Înțelegând apoi ei lucrul, au izbucnit într'un hohot de râs, nespuse de batjocuritor. Unul dintre ei a zis cătră țăran, care foarte rușinat mereu schimba la fețe: „Bine, omule, ce limbă vorbești dumiata? De ce nu vorbești românește?” Iar un altul a urmat să zică la rândul său: „Iacă un om, care își desprețuiește limba sa“.

Numitul însă a greșit, deși el întocmai ca cei mai mulți dintre concetățenii noștri de altă limbă și lege, din motive binepricepute și în taină, se bucură că noi nu ținem așa cum ar trebui la limba noastră strămoșească, pentru că n'îi adevărat că noi ni-am disprețuit limba.

Atunci, cum se esplică faptul, ca în loc de-a vorbi în totdeauna dulcea noastră limbă, vorbim alte limbi străine?

La această întrebare răspunsul e greu căci răul de care e vorba are multe fire, dintre cari unele și din punct de vedere național sunt foarte triste.

Amintim numai unul singur care credem, că e cel mai mare: noi din slugărnice vorbim cu străini în limba lor —

LEGIONAR

A h m e d

Trad. de Lia Dimuș

Pe Ahmed îl crescuse maiorul Lerouge, în acărui casă se pomenise de copil și unde îndeplinea tot felul de slujbe. Ajuta la îngrijitul cailor, dar cel puțin i-se permitea din când în când să și încalce pe câte unul. Cu bucătăreasa mergea în piață, ca să aducă acasă ce târguia aceasta și în schimb primea dela ea câte un măr granat sau o sfeclă galbenă.

Câte-odată primia chiar și câte-o banană sau ananas, care începuse să se strice. Prin mijlocirea servitoarei ajungea de multe ori și la câte o prăjitură mai bună, când îi ajuta să scuture covoarele de praf.

Soția maiorului de multeori îl trimitea cu câte o scrisorică sau invitare, la prietenele ei. Atunci își cumpăra „galette“ pe cei câți-va bănișori ce-i primia ca să se bărberiască. Tot el curăția și ghetele maiorului și de slujba aceasta era mândru lucru mare. Ii părea rău numai, că nu i-se încredințază tot lui și pintenii.

Mayorul Lerouge era pe atunci numai căpitan, când sdrobi un trib benignil, care se răsfrățise. Cu aceea ocaziune luă cu sine și pe micul african, jumătate sălbatec. Il aflase între ruinele corturilor tribului nimicit. Sta în iarba încălțată, lângă tatăl său, înaintea unui cort, care ardea și

speriat privea cu ochi mari în jurul său. Poate că aștepta să vină din nou vre-un „lascăr cu chipiu roșu“ (soldat), care să-l străpungă și pe el, cu baioneta ca și pe tatăl său. Dintre Benighili, cari putaseră, se refugiaseră cu femei și cu dobitoace.

Care nu se refugiase, căzuse lovit de un glonț sau de o baionetă. Soldații nu voiau să cruțe pe nimeni. Micuțul se tot pleca asupra trupului tatălui său și încerca să-l deștepte. Acela însă nu se mișca. Brațul lui pe care micuțul de câteva ori încerca să-l ridice, recădea, lipsit de putere, în iarbă. Desperat și cu groaza morții în ochi privia acum la oficerul ce se apropia de el.

— Tu ce faci aici?

Micuțul nu răspuse. Tremurând privia la căpitan. Vocea aspră a acestuia îl îngrozise și mai mult. Căpitanului fiindu-i milă de el, îl întrebă cu voce mai blândă:

— Pentru ce nu ai fugit cu ceilalți?

Ochii negrii ca întunerecul ai micuțului se umplură de lacrimi:

— Nu mă omori sidi (stăpâne)... Privește, și pe tatăl meu, l-au omorât.

Vorbă liniștit, cu voce tremurândă. Nu era în stare însă să înțeleagă cele întâmplate, dar fără să știe de ce, se temea.

— Nu-i așa, Sidi, că tu nu mă omori?

Căpitanul îi răspuse cu blândețe:

— Nu, micuțule, nu. Nu te teme, că nu-ți fac nimic!

Copilașul se liniști cu totul. Ba chiar zimbă. Uitase deja zgomotul luptei; zăngănitul armelor, țipetele de moarte și bubuitul puștilor.

Atunci e bine... Privește, Sidi ce am eu.

Și scoase de sub burnuzul său murdar de culoare închisă, un pumnal lat și cu vârful turtit.

— Tata mi l- dat ieri și mi-a spus că dacă un lascăr (soldat) vine în gitunul (colibă) nostru, să-i tai grumazul. Mi-a mai spus și aceea, că astăseară mă va întreba în grădina huriilor (rai) dacă am tăiat vreun grumaz, căci în seara aceasta vom ajunge amândoi la Allah. E adevărat, Sidi?

Căpitanul îi răspuse mișcat:

— Tatăl-tău e deja acolo, micuțule, tu însă nu vei merge tocmai astăzi.

— Nu?... Dar când?...

— Atunci când vei fi și tu atât de mare ca și tatăl-tău.

— Atunci e bine. Până atunci cu siguranță tai grumazul la vreunul și voui îndeplini dorința tatii. Acum nu am putut, pentru că atunci când a început să ardă gitunul, mama a început să țipe și a fugit cu celalalt frate al meu. Nici un „lascăr“ nu a venit în colibă. Ieșind afară am stat lângă tatăl meu ca să mergem amândoi deodată la Allah, în grădina huriilor. Privește Sidi... nu se mișcă! Cum să mergem dară în grădina huriilor, dacă nu se mișcă. Eu aș dori să merg acolo.

— Vino cu mine, micuțule, mai apoi vei pu-

care slugărnice de multe ori e nespuse de revoltătoare. Aici zace cea mai mare parte a răului; aceasta e buba care trebuie lecuită.

Oare de ce suntem noi atât de slugărnici față de străini, dintre cari mulți trăesc din munca noastră și din această pricină ei sunt avizați la noi. Doar aceasta e atât de nefiresc!

Jos deci cu slugărnicia, căci ea e una dintre cele mai rușinoase însușiri omenești. Să nimicim dintre noi această buruiănă netrebnică și păgubitoare și atunci, când suntem în atingere cu concetățenii noștri de altă limbă și lege, să nu mai fim slugărnici față de ei, vorbind noi limba lor!

Nu numai în familie, între noi, ci ori și unde mergem, ori și ce treabă avem, în totdeauna limba noastră să o vorbim.

Aceasta va avea urmări bune, folositoare și frumoase pentru noi și neamul nostru, căci între altele, străinii, mai cu seamă cei răuvoitori neamului nostru, își vor face altă părere despre noi și văzându-ne conștii de chemarea și datoriile noastre, față de neamul din care facem parte, ne vor da mai multă cinste.

România

în politica danubiană și balcanică

de René Pinon

Carol I se întitulează „Regele României”. Dar, se întâmplă câteodată, că în entuziasm patriotic, i-se dă titlul: *regele Românilor*. Un program întreg se cuprinde în această diferență de numire, toată așteptarea unei României mai mari care să îmbrățișeze laolaltă toți Români. Astfel România are două politice: una realistă, deschisă, imediată, pur conservativă; alta mai himerică, mai puțin precisă, mai aventuroasă. Aceasta, a doua, răsărită mai mult din imaginația poporului, decât din meditățile bărbaților de stat, pregătește de departe o extensiune a României între marginile ariei ocupate de neamul românesc. Dacă s'ar prezenta

ocaziune bună, dacă cutare stat vecin ar ajunge a trece prin o criză gravă și s'ar vedea amenințat cu „dislocare”, România ar putea produce, la momentul potrivit, revendicațiuni naționale; jur împrejur de ea sunt mai multe „Români nerescumpărați”, cari li pot da prilejuri favorabile de intervenire ori de schimbare.

În coloniile cele mai îndepărtate ale rasei a făcut guvernul român până acum cea mai activă propagandă. Când popoarele creștine ale peninsulei păreau a crede, că se apropie timpul „pertractării lăsamântale” după Turci, în Macedonia, Bulgari, Sârbi, Greci, își disputau înainte teritoriile și fiecare validita pretensiunile sale la moștenire. Români nu uită, că în masivii dealurilor din *Albania* meridională și din *Macedonia* trăesc păstori, cari vorbesc o limbă derivată din latină, foarte înrudită cu limba română, și care se numesc *Aromâni* sau *Țințari*, iar de Greci sunt chemați *Cuțovlahi*.*) Politica română a înțeles ce datorie are față de acești frați separați; a organizat între Români dela Pind o propagandă, care tindea a despărți de elenism poporația de origină latină, pentru a o constitui în naționalitate aparte. În realitate, acești Cuțovlahi, a căror existență în Pind a signalat-o deja călătorul evreu Benjamin de Tudela, în sec. XIV, sunt urmașii băștinașilor macedoneni romanizați, împinși de invasiunea slavă între munți, tot așa cum Români sunt descendenții colonilor din Dacia, refugiați în Carpați. Propaganda română, susținută cu argumente lucii și sunătoare, încurajată la început de Austria, favorizată de autoritățile otomane, care bucuroși se serveau de românism, pentru a înfrânge elenismul, a realizat ușor succese.

În 1905, distinsul ministru al României la Constantinopol, d. *Alexandru Em.*

*) Despre ei și despre propaganda română d. René Pinon a scris în „Revue des deux Mondes” 5 Maiu 1907 retip. în lucrarea sa „L'Europe et l'Empire ottoman”, Paris 1908, pag. 132 și urm. Unii autori numără un milion de Români în Turcia-europeană; după statisticele bulgare și sârbești ei n'ar fi decât 70.000; Grecii găsesec numai câteva mii.

Lahovary, acum ministru la Paris, a obținut dela sultanul Abdul-Hamid recunoașterea oficială a personalității naționale a Românilor din Turcia. Guvernul Regelui Carol era de atunci îndreptățit, că în caz dacă propagandele naționale ar fi ajuns la împărțirea Macedoniei, să-și reclame partea sa ori să ceară compenzațiuni. Iar dacă Macedonia ar fi devenit, sub regimul european de „reformă”, un fel de provincie privilegiată și aproape autonomă, România ar fi avut vot asigurat în constituția ei. Cam la aceeaș epocă Români se interesau și de recunoașterea limbei și naționalității albaneze.**) Parecă a existat, un moment, la București ideea a constitui între Adriatică și Vardar un stat mare albanoromân sub patronajul dublu al României și al Italiei. Tot pe atunci, un Român de marcă a publicat sub pseudonimul „Un Latin” în o carte de care am vorbit adeseori la acest loc, un proiect de confederațiune balcanică, sub prezidiul unui împărat italian, care ar fi fost altcum suveranul nemijlocit al Albanoromânilor.***) Evident, azi e vorba mai mult de ambițiune vagă, decât de intențiuni resgândite; dar, nu e mai puțin sigur, că Români au schițat în Macedonia o foarte ingenioasă formă de imperialism etnic și limbistic.

O rumpere diplomatică între România și Grecia a fost urmarea propagandei române în Macedonia, dar raportul cu guvernul otoman a ramas excelent.

Astăzi „eleniști” și „româniști” nu se mai combat cu arme, și relațiile diplomatice între București și Atena fură restabilite; însă revoluția turcească n'a pus capăt propagandei române în Macedonia; Români dela Pind, cu școalele lor unde se vorbește românește, se disting totdeauna de Greci prin loialismul lor mai activ față de Turci, și prin rezistența lor la influința religioasă și politică a patriarhatului fanariot.

*) V. art. „La questio albanaise” în „Revue des deux mondes” 15 Dec. 1909.

**) „Une confédération balkanique comme solution dela question d'Orient”, par *Un Latin*, Paris 1905.

tea merge și în grădina huriilor, dacă așa îi place lui Allah.

— Imi dai și mie ce ai tu acolo? — Și arată cu degetul spre medaliile strălucitoare, de pe pieptul căpitanului.

— Iți voi da. Acum vino cu mine.

Micuțul se ridică de lângă cadavrul tatălui-seu.

— Unde mă duci? Intre ceilalți „lascari”?

— Da.

— Dar nu mă vor omori?

— Nu nu! Nu te teme de nimic!

— Atunci dar dă-mi mâna. Așa făcea și tata când mergeam undeva cu el.

Căpitanul Lerouge dădu mâna micuțului. Îl cuprinse însă un sentiment ciudat. Nu avea copii și acum îi cădea atât de bine simțindu-și mâna lui tare, strânsă ușurel de acea a copilului.

Ca și când ar fi vorbit singur, el zise:

— Dacă îl las aici se prăpădește...

— Ce vorbești tu Sidi?

— Nimic dragul meu. Cum te chiamă pe tine?

— Ahmed, răspuse copilul. — Acesta era și numele tatălui meu.

— Și celalalt nume?

Copilul se cugetă câțva timp.

— Celalalt nume? Apoi, — Ahmed. Așa îmi ziceau toți.

Căpitanul nu-și bătu capul cu el, când bărbatul ei îl prezentă pe Ahmed. Era o femeie frumoasă tânără și plăcută. Mai cu seamă în so-

cietate. Singură nu-i plăcea să fie. Nici cu bărbatul ei, căci se plictisea. E drept, că și căpitanul Lerouge, era un fel de lup de pustie, care mai bine se pricepea la nimicirea treburilor dușmane, decât să distreze o femeie. De altfel la nimicirea unui trib dușman nu-și trebuie mai multă știință, decât ai ca ajutor câțiva soldați buni, decât la distragerea unei femei frumoase — fără ajutor.

— Va sta cu ceilalți servitori — răspuse căpitanul.

— Doară nici eu nu voiesc să-l iau de suflet.

Astfel a ajuns Ahmed, în casa căpitanului Lerouge.

Când ajunsese etatea de șaptesprezece ani; căpitanul era numit atât de soldați, cât și de către colegii săi: „comandantul meu”.

Mai mult însă se bucura Ahmed, de avansarea lui Lerouge. Copilul arab știa ce-i datorrește maiorului și îi era foarte recunoscător. El îl iubia pe stăpânul său cu aceea credință de căne, cu care numai copiii simpli ai naturei pot să iubească. El era fericit și dacă numai îl bătea cu mâna pe umăr, sau îl agrăia. Dacă însă îl lăuda, ochii cei mari și negri ai copilului străluciau de bucurie, de fericire, de mândrie. Și pe soția lui o iubia. De altcum pe această femeie frumoasă și binefăcută o iubia oricine. Se purta bine cu toți din jurul ei și ea era sufletul societății. Era o femeie de spirit, plăcută și pururea veselă. Și urmașul maiorului o iubea! Căpi-

tanul cel nou. Numai cât lui îi plăcea mai mult de părul ei auriu, de ochii ei strălucitori, negri, de gurița și de fața ei frumoasă.

Ahmed îl ura pe noul căpitan. El trebuia să-l vadă adeseori, pentru că în fiecare zi o petrecea pe stăpână-sa în vre-o parte și în astfel de cazuri totdeauna, se întâlneau și cu oficerul cel nou — din întâmplare. Începuse și el dela o vreme să înțeleagă de ce e vorba, pentru că observase, că de un timp, maiorul era trist și serios și se purta mai rece cu căpitanul. Într-o zi când deretica în odaia stăpânului său, auzi vorbe aspre. Vorbiau în odaia învecinată și el cunoscuse vocea maiorului:

— Păzește-te! Dacă observ ceva, îl omor. Știi că eu nu glumesc!

Ahmed recunoscuse și vocea stăpânei sale:

— Dar ce crezi tu, dragul meu? Totul e o nevinovăție. Femeile de multeori își bat joc de bărbați din distracție. Iată ce e totul!

— E cam periculoasă distracția!

— Doară nu ești gelos pretine?...

Mayorul îi răspuse iritat, cu voce înăbușită:

— Asta nu! Dar dacă observ că mă înșală îl omor!.. Și pe tine!

Frumoasa femeie începu să râdă.

— E bine. Acum însă sărută-mă și însoțește-mă.

— Unde mergi?

— Însă călare!

Românii dela Pind sunt frați cu Românii din Regat și cu *Românii din monarhia austro-ungară*. Transilvania este leagănul neamului românesc și e fortăreața istorică a națiunii. Românii cari trăiesc supuși monarhului Habsburg și guvernăți de Maghiari sunt astăzi aproape trei milioane și jumătate; ei formează majoritatea mare a populației în *Ardeal*; sunt mulți și în *Bănat*, *Crișana*, *Maramureș*. Este popor de țărani; nobilimea e maghiarizată, de secole, sau a fost atrasă la Dunărea de jos, iar poporul a fost redus la robia gliei; în condiția aceasta a rămas până la domnia lui Iosif II.

Luptele lungi ale Românilor din Carpați pentru salvarea, și mai târziu pentru recucerirea independenței lor nu le vom considera de astă dată. Dar, trebuie să amintim că la revoluția din 1848, una dintre revendicările Maghiarilor a fost incorporarea Transilvaniei, (care până aci forma un ducat austriac independent) la Ungaria. Indată Românii au apucat arma ca să-și apere autonomia relativă, și au luptat vitejește contra Maghiarilor pentru Împăratul; ei au contribuit la înfrângerea finală a trupelor maghiare.

Loialismul lor a fost rău recompensat; transacțiunea dela 1867 a consacrat incorporarea Transilvaniei și a abandonat Români în voia Maghiarilor. Istoria Românilor din Ungaria este, dela epoca aceasta, istoria opintirilor guvernelor din Budapesta și a funcționarilor ce susțineau, de a-i maghiariza, și rezistența pasivă a acestei rase de țărani ce țin cu îndârjire la limbă și lege. Politica regelui Carol nu se interesează, oficios de protestările Românilor din Ungaria; atașată Triplei alianțe nu poate încuajura pe față un cuib de iredentism în imperiul austro-ungar; dar cum ar putea împedeca ea presa și opinia publică de a se interesa de soarta acestor frați și de-a reproșa Ungurilor că în timp ce reclamă atât de cerbicos drepturile neamului lor, violează drepturile celorlalți?

Chiar prin singur faptul vecinătății există între Românii din Țară și între cei

din Austro-Ungaria un neîntrerupt schimb de idei și de simpatii care nu-l poate opri nici o stăpânire. Din timp în timp, presa maghiară denunță așa numitele „uneltiri daco-române” și ministrul comun al afacerilor externe e adeseori întreat în delegațiuni despre atitudinea guvernului român. În sesiunea ultimă, la Budapesta, contele Aehrenthal a răspuns la o interpelare afirmând corectitatea perfectă a guvernului român. Iată cum a ripostat, cu câteva zile în urmă, ziarul „Budapesti Hirlap” în numărul său dela 26 Februar 1911:

„Atitudinea guvernului român față de Ungaria a fost totdeauna corectă, zicea încă eri contele de Aehrenthal iar noi durere, suntem siliți a constata că întreg sistemul de învățământ în România se bazează pe iredentismul cel mai nerușinat. Guvernul român, vecinic corect față de Ungaria, distinge oficios în manuale și pe harte geografice admise în școale, două feluri de Români: „România liberă” și „România subjucată”. Iată împărțirea geografică care e instruată oficial în România dela școalele primare ale satelor până în programul examenelor de profesori:

I. *România liberă*: 131,353 km. p.; 6,000,000 locuitori.

II. *România subjucată*: 1) *Transilvania* (15 comitate în Ungaria). 57,244 km. p.; 2,500,000 loc.

2. *Bănatul* (comitatele: Căraș-Severin, Timiș și Torontal, în Ungaria) 28,507 km. p.; 1,500,000 loc.

3. *Crișana* (comitatele ungare: Sălaj, Haidu, Bihor, Bichiș, Arad, Cenad) 29,260 km. p.; 1,800,000 locuitori.

4. *Maramureș* (comitatele ungare: Maramureș, Sătmăr, Ugocea, Sabolci) 21,845 km. p.; 1,050,000 locuitori.

5. *Bucovina* (provincie austriacă) 10,450 km. p.; 730,000 loc.

6. *Basarabia* (provincie în Rusia) 20,000 km. p.; 1,500,000 locuitori.

Laolaltă, *Dacoromânia*, cuprinde 298,659 km. p.; cu 15 milioane de locuitori.

Tabloul e edificător pentru contele de Aehrenthal, nu da? Mai mult: acum un an, un concurs s'a deschis în România între institutori, pentru a vulgariza în rate anumite cunoștințe generale; în chestionarul oficial figurau două puncte: Ce știe poporul despre Români asupra? Care dintre țările străine o detestează mai mult? Corectul guvern român n'a comunicat Austro-Ungariei răspunsurile. Acelaș corect guvern român a editat o hartă murală pentru școale, pe care Ro-

mânia veritabilă se extinde până la Tisa, răpind astfel 180,005 km. p. din Ungaria în profitul României viitoare; harta aceasta e în toate școalele Regatului, și regulamentul oprește a întrebuița alta. Guvernul maghiar și-a putut procura, sunt câțiva ani, un exemplar din această hartă și a comunicat-o ministrului de externe, care, numindu-o fantastă, a transmis-o la București cu protestări. Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice în România la epoca aceea, a numit o comisie pentru a elabora o hartă nouă. De atunci, guvernele maghiare și române s'au schimbat, dar harta veche a rămas în toate școalele din România”.

Intre presa celor două țări, asemenea polemice sunt la ordinea zilei, dar altcum vane, căci se poate ca guvernul român să fie absolut corect și propaganda română totuș, să existe. Politica Cabinetelor și politica popoarelor nu urmează aceleași inspirații nici aceleași metode; nu stă în putință guvernelor de a împedeca ca două grupuri de oameni vecini, care sunt ori se cred frați, să fraternizeze și să-și întindă mâna peste frontiere.

„Școala a cincea din Arad.” Decând cu povestea „Tribunei” despre pierderea celor „cinci sute de școale”, temă ținută mereu la suprafață, s'a adus în discuție și „sistarea școlii a cincea” din parohia Arad.

Sub titlul de sus vine apoi P. O. D. Vasile Beleş „ca protopop și inspector școlar și membru natural al comitetului parohial din Arad, și pe baza actelor oficioase și a cunoștinței nemijlocite în cauzele parohiale susține în „Tribuna” Nr. 144 dela 3-16 Iulie a. c.: că școala a cincea cu finea anului școl. 1901-2 s'a sistat — între altele „și din lipsa de elevi.”

Iar într'un loc motivează „lipsa de elevi” — cu trecerea unora din aceștia la „școala de model — dela seminar.”

Nu știu cum sună actele oficioase de cari dispune P. O. D. protopop și inspector școlar, dar eu, care ca părinte am adunat „Rapoartele anuale școlare,” edate de corpul învățătoresc an de an, din acelea, în privința „lipsei de elevi:” constat tocmai *contrarul*.

Mă mir, că P. O. D. protopop și inspector școlar, pe lângă „actele oficioase” n'a conzultat și „rapoartele” acestea, pe cari de sigur le are, că s'au împărțit și tuturor membrilor comitetului parohial. Dacă le-ar fi frunzărit, cred că nu s'ar mai fi provocat, în numitul articol din „Tribuna,” și la lipsa de elevi, — accentuată de altfel în vre-o trei rânduri.

— Știi, că eu am de lucru în cazarmă. Te va însoți însă Ahmed.

Frumoasa femeie sună.

— Și așa e bine...

Lui Ahmed, care intră în odaie îi zise:

— Pune șeaua... vii și tu cu mine.

Copilul arab, aduse în grabă caii. Maiorul ajută soției sale să se ridice în șea, și apoi mult timp privi în urma lor.

— Căpitanul cu siguranță, iar nu va fi în cazarmă — mormăi el. — Îi voi întreba însă pe Ahmed dacă s'au întâlnit cu el?...

Lui Ahmed, care călăria în urma stăpânei sale, tot căpitanul îi era în minte.

— Oare iarăș o să vină?...

Pe stratele orașelului trecură în pas. Înaintea unei case cu tufișuri de tamarin, un soldat ducea un cal înșăuat. Ahmed recunoscă atât calul cât și pe soldat. Era feciorul căpitanului. Când trecură pe dinaintea casei, feciorul îi făcu semn lui Ahmed. Ba mai și clipi din ochi în mod obraznic, înțelegător. Tânărul arab abia acum înțelese totul. Sângele lui liniștit începu să clocotească și în creierul său tot felul de gânduri începură să se încruciceze.

— Atunci dară nu e numai o întâmplare, că totdeauna călărim cătră palmieri; că totdeauna ne întâlnim cu căpitanul... Nici aceea nu e întâmplare, că acolo totdeauna descălecă, și eu trebuie să aștept, — câte odată chiar prea mult — până când ei se reîntorc. La-hin-Alek... beni-

khelb. Dumnezeu să-i pedepsească... neam de căne!

Se cugetă la stăpânul său, la maior.

— Acel om cinstit și bun de inimă — mormăi el — soldat viteaz... căruia îi datorez viața mea... și aceștia doi... beni-khelb... „neam de căne!”

Calul, poate în urma străngerii prea tari a genunchilor lui Ahmed, începu să se neliniștească. Tânărul arab, în iritația sa îi înfipse pînții în coaste. Soția maiorului se retrase mai la o parte.

— Și în calul tău e mult foc, Ahmed, ca și în tine, și trebuie stins. Înainte...

El lovi în cal cu biciușca și acum amândoi caii porniseră cu capul în sus, ca două săgeți, înspre palmieri. La cel din urmă palmier se opriră. Ahmed își mușcă buza furios.

— Deja vine... prăpădi-l-ar Alah! După câteva minute căpitanul era lângă ei. Oh, cum străluciau ochii maioritei. Cât de aprinsă era fața ei frumoasă... pe care Ahmed ar fi voit s-o loviască cu pumnii lui puternici, osoși. Și pe căpitan...

— Preumbă caii, până când ne întorcem...

După câțiva pași, palmierii îi ascunseră dinaintea ochilor lui Ahmed.

Arabul își mușcă pumnii, pentru-ca să-și poată reține un gemet de furie.

— Beni khelb... Neam de căne! La-hin-Allek!... Allah să-i pedepsească!

El legă caii de un palmier, și se furișă în urma celor doi. Cu multă atențiune luneca el dela tufiș la tufiș, ca să nu-l observe. Mânia făcuse să-i crească puterea din trupul său svelț. El înainta fără șgomot, luându-se după vocile ce le auzea înaintea sa.

— Scumpa mea...

Apoi îi auzi cum se sărutau.

Tâmpile tânărului arab svâcniau cu putere. El scoase din sân pumnulul ce-l lat ce-l primise dela tatăl său. De atunci îl ținea totdeauna la sine. De atunci... de când tribul lor fusese zdrobit. Iși mai aducea încă aminte de cuvintele din urmă ale tatălui său:

— ... Taie-i grumazul! Apoi de-seară te voi întreba în grădina huriilor, dacă ți-a succes?

Fața Africanului fu schimonosită de un zimbet îngrozitor. Și totuși el se reținu.

— Acesta e dreptul lui Sidi... eu nu-i pot lua dreptul său...

Puse pumnulul la locul lui, în sân, și se furișă la cai.

... Mergeau încet, la pas, spre casă. Maiorul îi aștepta deja. El ajută soției sale să descălece, apoi se luă după Ahmed și nu observă zimbetul ironic al soției sale.

— Poți, să-l întrebi pe dobitocul tău de arab — mormăi ea printre dinți; el a rămas la cai.

— Unde ați fost Ahmed?

Tânărul Arab răspunse cu voce înăbușită, tremurândă:

sta uită măcar unul să-și ridice diurnele. Doamne ferește!

*

Conflictul din Maroc. Tratatul între Germania și Franța decurge și acum. Asupra singuraticelor momente însă nu se dă nici un comunicat. Prim-ministrul francez Caillaux a declarat unui informator dela bursă, că guvernul nu va da nici un comunicat asupra tratatelor, ca presa să nu conturbe mersul lor normal. Dar l-a asigurat de altă parte, că îngrijorările dela bursă din cauza izbucnirii unui război sunt nefundate.

Conflictul întreg se învârtă acum în jurul unei afaceri de schimb între Franța și Germania.

Ziarele franceze însă aduc o mulțime de știri tendențioase cu privire la tratative, astfel între altele, că Germania vrea să primească compenzații în Congo. Franța însă nu poate să satisfacă acestei pretenziuni a Germaniei. Din cauza aceasta apoi să trăgănează tratativele.

Mai mult se comentează însă conflictul ivit între Franța și Spania din deținerea unui consul francez.

Guvernul spaniol așteaptă confirmarea incidentului și probabil va fi satisfacă deplină Franței. Spania e aplicată să facă aceasta mai ales în urma tonului vehement al presei engleze, care atacă și condamnă Spania. Pentru aplanarea acestei chestiuni s'au început de altcum deja tratative între reprezentanții celor două state.

cei mai sceptici saltă de bucurie, și cei mai înstrăinați se abat din nou în sinul maicei noastre, în sinul bisericii noastre naționale gr.-or. române,

P. S. Sa a sosit la Făget Sâmbătă după amiază cu trenul de 6 ore și 18 minute fiind însoțit de I. P. C. Sa d. arhimandrit și vicar episcopesc Filaret Musta, de diaconul dr. Mihăescu, de d. profesor seminarial Gheorghe Petrescu, de protopopul d. dr. Gheorghe Popoviciu, de d. Adam Groza preot în Coșteiu mare, d. Isaia Popovici preot în Silha d. Sebastianu Olariu protopopul Făgetului, care a mers în calea P. S. Sale până la Cliciova, și încă de mulți alții.

La gara din Făget a așteptat o mulțime de oameni. Trenul sosește punctual, deoarece nici unde nu a fost oprit peste termenul stabilit, ca P. S. Sa să poată fi bineventat așa după cum o doreau inimile românești de pe linia căii ferate, cu care venia P. S. Sa. Ba din contră nici în gara dela Jupani, unde de regniă trenul stă un pătrar de oră, nu a stat, cât e prescris în regulament astfel, că o mulțime de oameni, cari se coboriseră să audă frumoasa cuvântare a părintelui din Bujor, Dimitrie Iosof era să rămână în gară, deoarece trenul a plecat înainte de vreme.

Asupra acestei împrejurări mai revenim.

La gara din Făget din partea și în numele organelor politice P. S. Sa e salutat de protopetorele Făgetului d. *Ladislau Schönenfeld*, care îl asigură pe distinsul nostru arhieru, că sosirea lui în orașul nostru a revărsat o nespūsă bucurie în inimile tuturor locuitorilor fără considerațiune la confesionalitate și naționalitate. Li doarește sănătate și viață îndelungată, ca încă mulți ani să poată lucra pentru binele bisericii sale și a patriei comune.

În numele bisericii gr.-or. române P. S. Sa e salutat din partea harnicului preot al Coșavei *Antoniu Angel*, care ține o scurtă, dar de sentimente nobile pătrunsă vorbire.

P. S. Sa d. Episcop pe rând le-a răspuns amândurora fiind adânc emoționat de grandioasa primire ce i-s'a făcut, cu toate, că a sosit așazicând pe neașteptate și în dricul lucrului verii.

La gară am observat tot ce are Făgetul mai bun și mai nobil, o mulțime de țărani din satele învecinate și aproape toate notabilitățile de lege străină din Făget.

Uralele de „să trăiască” nu mai încetau și în ochii multora am observat șiroaie de lacrimi de bucurie.

Cuprins din toate părțile de iubire și venerațiune adoratul nostru arhieru dimpreună cu protopopul Făgetului sunt duși în oraș în o trăsură cu patru cai. Pe cale a fost însoțit de un convoi de peste 20 de trăsuri și de o mulțime de oameni, cari îl urmăreau pe picioare.

P. S. Sa este încvartirat în casa onor. d. protopop al Făgetului Sebastian Olariu, iar I. P. C. Sa în casa avocatului dr. Gheorghe Gârda.

La poartă sosise deja mulțimea de popor, care nerăbdătoare aștepta să mai vadă încă o dată pe ilustrul lor arhieru.

Casa protopopului Sebastian Olariu a fost în mod măestru împodobită. Deasupra porții era o ghirlandă de foionfii legată cu panglică de mătășă roșie. Pe jos covoare încunjurate de verdeață și glastre cu flori. Pe păreți covoare românești împodobite cu crengi de brad.

De altfel întreg drumul dela gară până la biserica românească a fost împodobit cu verdeață, iar strada dela locuința Prea S. Sale până la biserică a fost acoperită cu iarbă verde. Întreg orașul era în haină de sărbătoare, pentru care fapt mare mulțumită și recunoștință i-se cuvine harnicului primar al Făgetului d. *Iosif Schreiner*.

După scurt timp II. Sa însoțit de aleasa sa suită merge la biserica gr.-or. română din Făget, unde I. P. C. Sa d-nul arhimandrit și vicar episcopesc Filaret Musta însoțit de mai mulți preoți servește obișnuita priveghere, care premerge sfințirii bisericii.

Cina a luat-o P. S. Sa în casa protopopului Sebastian Olariu, unde P. O. protopopeasă *Ana Olariu* a dat o clasică dovadă despre harnicia sa și despre istețimea cu care știe să aranjeze splendide mese și celor mai iluștrii oaspeți.

Duminecă dimineața s'a început apoi ade-vărata sărbătoare. Sărbătoare cum nu a mai văzut Făgetul, dar poate că nici dieceza noastră.

La orele 7 și jum. pornește litia dela biserică spre locuința P. S. Sale. La 8 ore litia primește în mijlocul său pe mult doritul arhieru și pleacă spre biserică.

Un tablou mai minunat, un tablou mai înălțător nu am văzut în viața mea. Aproape 40 de preoți îmbrăcați în odăjdii aproape toate noi de noiță mergeau în urma celor vre-o 30 de băeți îmbrăcați în stichare. În urma sirelor de preoți era splendidul baldachin nou al bisericii noastre, sub care mergea în pași lini P. S. Sa urmărit de o mulțime de popor, al cărui număr trecea peste 2000.

Vedeai pe fețele tuturor că prin inimile lor trec fiori de bucurie văzând grandiositatea și splendoarea acestui act de neuitată frumusețe și impunătoare evlavie.

La 8¹/₂ ore se începe sfințirea bisericii care durează până la 11¹/₂ ore când Prea Sfinția Sa să întoarcă la locuința unde așteptau deja deputațiunile diferitelor corporațiuni din loc, ca să fie primite de ilustrul arhieru.

S'au prezentat următoarele deputațiuni:

1. Administrația și antistia comunală condusă de dl. protopetore *Ladislau Schönenfeld*.
2. Biserica rom. catolică din Făget reprezentată prin dl protopop: *Adam Pechtl*.
3. Biserica izrailteană din Făget.
4. Județul.
5. Perceptorul.
6. Erariul silvanal.
7. Casina maghiară.
8. Societatea de lectură.
9. Dnii Axente Guta și Dr. Ioan Crița ca advocați gr. cat.

După primirea deputațiunilor Prea Sfinția Sa a făcut mai multe vizite.

După amiază la oarele 2 În hotelul „Regele Ungariei” a fost un splendid banchet la care a luat parte peste 200 persoane. S'au ținut 4 toas-turi: 1. Prea S. Sa pentru împărat și rege, 2. Dl Ladislau Schönenfeld pentru Prea Sfinția Sa dl Episcop. 3. Prea Onoratul Domn protopop Sebastian Olariu pentru Prea Sfinția Sa în numele bisericii, și 4. Părintele Dimitrie Iosof din Bujoru pentru protopopul Făgetului Sebastian Olariu. Banchetul a durat până la 5 oare în o veselie nespūs de mare.

Muuzica a făcut-o vestitul taraf român din Ohaba Mutnic.

Margine, la 18 Iulie 1911.

(Va urma)

Coresp.

Obstrucția continuă

Sedința Camerei.

— 19 Iulie.

Abia după pauză a putut ajunge la cuvânt deputatul Egry în afacerea reparației contelui Coloman Tisza. Protestează și el contra acesteia în numele deputaților în afară de partid. În cursul vorbirii acuză partidul guvernamental, că ar fi ajuns la mandate pe căi necinstite. Prezidentul l'a îndrumat la ordine.

Urmează interpelațiile.

Deputatul Ivanka întreabă ministrul-președinte, că are cunoștință sau ba despre aceea, că la ordinul ministrului de externe Aehrenthal s'au trimis în Albania arme pentru răsculați, acum însă când răscoala a izbucnit, Aehrenthal i-a lăsat în baltă. Acuză pe Aehrenthal, că a întrebuițat armele pentru scopuri politice.

— 20 Iulie

Votările nominale pentru orice fleac s'au continuat și în ședința de azi.

Contele Andrassy, care a voit să-și rostească discursul azi a intervenit la opoziție să abzică cel puțin pe ziua de azi de obstrucția tehnică, dar aceasta nu a cedat.

Procedul acesta de a cere votare nominală pentru orice lucru se va continua până ce guvernul nu va afla vr'o modalitate de a da satisfacție opoziției. Până atunci însă opoziția e hotărâtă să nu între într'o discuție serioasă sub nici un preț.

Și azi vr'o patru deputați au cerut concediu. Toată lumea știa, că aceasta o fac numai pentru aceea, ca să aibă pretext pentru votare nominală. Dar nici partidul muncii nu se lasă mai pe jos. Notarii citesc numele deputaților foarte încet, în speranță, că opoziția se va plictisi și va abzice de apucăturile de până aici. Dar opoziția așteaptă și timpul trece cu votări aproape până la pauză.

Un arhieru în mijlocul credincioșilor săi

Sosirea în Făget a Prea Sfinției Sale d-lui dr. Miron E. Cristea episcopul Caransebeșului nu a rămas numai un act bisericesc cultural-moral, ci a devenit o mândră și rară sărbătoare, o sărbătoare națională, care până acuma pe plaiurile acestea nu s'a serbat.

Inimile tuturor sunt umplute de o bucurie rară și de pe fețele tuturor să poate ceti mângâierea sufletească și fala națională, ce o simt. Și

Litere — Arte — Științe

POEZIA POPULARĂ.

Frunzuliță meri domnești
Din Focșani până'n Cotești
Numai dragoste găsești,
Și-o mai ia și Mileonul
Și-o duce și el cu dânsul
De crezi că n'o mai fi mâine, —
Și dragoste tot rămâne;
Și pe drum, pârdașnica,
Imi fierbântă inima
De n'o răcorește nici umbra —
Ci numai singură mândra.

DOINĂ.

Rămas bun slăvite crai
Izvoare line,
De-acum iar la drum... la drum
Peste țări streine...

Căci la munte-i traiul greu
Viața numai jale,
Și străinii mă silesc
Ca s'o iau la vale...

Greu e traiul azi la munți
Tristă-i viața 'n vale,
În tot locul am aflat
Numai dor și jale.

Codrul chiar ș'a scuturat
Haina 'mpărătească.
Nu e nime murgule
Să ne-adăpostească...

Ovidiu Hulea.

Reclama

Dăunăzi, — era pe vremea, când ziua se îngână cu noaptea, ședeam la fereastră, de unde priviam cu interes lupta luminei cu întunerecul, care încerca, — deocamdată numai foarte timid să se înstăpânească pe lucruri, când îmi atrase atențiunea sunetul unei tobe. Privind afară, văzui 2 persoane, un bărbat înalt slab, îmbrăcat ușurel și o fată cam de vr'o 13-14 ani. Fata bătea toba, ce o purta legată de mijloc, iar bărbatul lângă ea privia plictisit, apatic, așteptând momentul potrivit, curiozitatea deșteptată, ca apoi să-și înceapă vorba. Aparțineau unui grup de comedienți și invitau la reprezentarea, ce avea să urmeze de seară.

Un lucru de toate zilele desigur. Mă gândeam însă, de ce a trebuit să însărcineze o fată se bată toba, când aceasta o putea face mult mai bine un bărbat. Da, așa e, în schimb însă aceasta nu stărnăia nici un interes, pe când intenția lor era tocmai, ca producând un lucru rar, să deștepte un interes față de sine, care apoi avea să se traducă deseară în monete bine sunătoare.

Aceasta e ceea ce numim *reclamă*. Desigur dela fata, ce bate toba și până la Americanul, care a descoperit soția cu sărutatul în plină stradă, ziua la amiază, pentru că peste 2-3 săptămâni se publice în revista, al cărei prestigiu voia să-l ridice, „că respectiva damă e nevasta temerarului bărbat, — e foarte mult, dar amândouă cazurile sunt de aceeași categorie. Se crede, în genere, că reclama e invenția vremilor noastre. Părere greșită, căci reclama e de o vârstă cu omul, ba am putea zice, că și în viața animalelor găsim înrăpată ideea reclamei. Afirmatiune riscată, nu-i așa? Și cu toate acestea din cele următoare ne vom convinge, că am dreptate.

Cum am mai zis, reclama e foarte bătrână și numai tendința de a se folosi în mod conștient de ea e nouă. Ea este un factor de mare importanță și ceice se știu folosi bine de ea, pot să o ducă foarte departe. Nu se recere decât nițică ingeniositate și rafinerie, românește zis, șiretenie.

Este interesant felul, cum a știut să ridice

nu știu care regină în Paris sau în Londra pe o fată săracă vânzătoare de tutun, țigări etc. Odată se nimerise să cumpere ceva dela ea și pentru impresia bună, ce i-o făcu fata voi să o ajute într'un fel. Zis și făcut. Cu ocaziunea unei plimbări opri căruța în dreptul tutungeriei d-șoarei X. și întrebă destul de tare, ca să audă cei din apropiere, dacă tutungeria într'adevăr e a d-șoarei X.? Răspunzându-i-se afirmativ, dânsa se coboară și intră în tutungerie salutând cordial:

— Bună ziua domnișoară. Cum o mai duci drăguță? — și fără să aștepte răspunsul fetei, ceru să-i dea, — dacă mai are, — din *excelentele* țigarete și țigări, din cari a luat mai înainte și i-au plăcut atât de mult.

Firește, că avea încă domnișoara. De aci înainte tutungeria cea mai cercetată era a domnișoarei X., care ajunsese bogată, gândind totdeauna cu recunoștință la înalta sa protectoră.

Dar nu se face reclamă numai în comerț, cum am zis reclama e nedespărțită de om. Galbenii și talerii dela grumazii fetelor, inelele și cerceii, brățarele și mărgelele, pălăriile mari cât roata de car și cele adânci, ca o cotăriță de pită, toate-toate sunt în serviciul reclamei ori cât vom protesta, că nu e așa. Sunt podoabe? Ei bine, care e scopul podoabelor? De a încadra, de a potența ori substitui, unde nu e, frumsețea naturală, deci un mijloc, de a deștepta și alimenta interesul pentru persoana ta. Nici eu nu am voit să zic mai mult! Dar oare schimbările dese ale modei, îndeosebi femești, nu exprimă ele tendința de a te impune, cât mai des interesului general al societății? De vreme ce persoana, ca atare odată cunoscută, interesul, atențiunea pentru ea nu mai sunt atât de vii, precum ar dori-o, neputând să apară în variațiune nouă, prin ceea ce ar redesepta interesul adormit pentru sine, nu-i rămâne alta de făcut, decât să varieze ceea ce se poate, hainele și celelalte, ce se țin de toaletă, atrăgând astfel atențiunea și curiozitatea asupra hainelor.

Din acest interes pentru exterior ceva însă, ba am putea zice mult chiar, se reștrânge și asupra persoanei, care apare în variațiunea nouă de haine.

Evident, că pentru a ținea acest interes viu, aceste variațiuni, trebuie să se facă foarte des. Iată după modesta mea părere, originea modei cu deseale ei schimbări, dintre cari, cea mai nouă e rochia-pantaloni. De sigur frumsețea *adevărată*, nu va trebui să recurgă la această încercare desperată, de a deștepta interes pentru sine.

Această tendință există în conștiința fiecăruia și fiecăreia, ea nu se poate nega, nu toți însă au cunoștință despre ea, înțeleg tendința de a deștepta interes pentru sine.

Tot de această dorință, de a se impune pe sine atențiunii generale, sunt conduși și fiii Australiei, Africii și Americii, când își împodobesc nasul, buzele, grumazii și pielea corpului, cu bețe, verigi, dinți de maimuță și figuri, cari de cari mai interesante și mai ciudate, pentru noi, căci zice Neamțul: „*Geschmack und Ohrfeigen sind verschiedenen!*“ Este vrednică de admirat, dacă și nu împodobirea luxoasă uneori a pielilor, dar țaria de fer, cu care rabdă torturile împreunate cu tetovarea, numai și numai în scopul de a fi cât mai admirați, căci se știe d. e., că cu cât o fică a Chinei are piciorul mai mic, cu atât admirația crește pentru dânsa.

Dar n'avem nevoie să mergem în China după exemple. — Și aici trebuie să notăm, că nu are dreptate bătrânul *Schopenhauer*, când e răutăcios sub acest raport cu femeile, când se știe, că și între bărbați găsești indivizi, cari își fac scumpei lor persoane reclamă mai dihai, decât o cocheta îmbătrânită. Ba, horroribile dictu! — chiar și satiricul moș a căzut în păcatul acesta, căci altfel de ce purta favorite și-și râdea mustețele?!

Cine n'a văzut cât de conștiu se învârte porumbul pe lângă porumbiță când o curtează, ori d. e. curcanul cum își desvoaltă toate grațiile sale curcânești, ba se umflă în pene roșind (ca un curcan), ba-și face coada evantaliu și toate

ca să câștige pe *alesele* inimii sale. — Nu-și fac aceste animale oare reclamă sie-și, scoțând la iveală toate însușirile sale, cu cari nădăjduiește să atragă atențiunea *îndeosebi* asupra sa și astfel, să cucerească? Ceeace la animalele înșirate sunt coada pompoasă, glasul, mai mult sau mai puțin melodos, penele strălucitoare, la om sunt clacul, lacul, fracul, bucele etc. e.c. — adevărată reclamă. — Ba îndrăznesc să afirm, că și abilitatea în sporturi încă servește mult-puțin acest scop — un final, căci reclama nici odată nu e scop în sine însăși, ci este numai mijloc întru ajungerea scopului. — Desigur felul acesta; descris mai sus, — de reclamă e cel mai vechiu și numai încet-încet s'a desvoltat conștiința puterii ei și s'a aplicat idee în serviciul promovării comerțului într'atâta, că astăzi se tipăresc cărți, cari nu au absolut nici o îndreptățire la existență, decât că doar vor să facă reclamă numelui celui ce le-a scris.

Junius.

POVESTIRI

Bolnavul vindecat

Oamenii bogați, pe lângă toți gălbiniorii lor au să suferă câteodată unele greutăți și boale, de cari, har Domnului, cei săraci nu știu nimic, pentru că sunt boale, cari nu se țin în aer, ci în farfurii și păhare pline, în perini moi și'n pat de mătăasă, după cum ni-ar putea spune cutare bogat din Amsterdam. El ședea toată înaintea amezii într'un jeț cu brață și fuma la tăbac, dacă nu-i era lene să și fumeze, ori dacă nu cască gura să privească pe fereastră afară — iar la ameză mănca, ca un coșac. Vecinii ziceau de multe ori: umblă vântoasele pe afară, ori sfioră vecinul astfel? Intreagă după ameaza apoi iară mănca și bea acuși ceva rece, acuși ceva cald, fără să aibă foame și poftă, ci numai din trecere de vreme, până venea, seara așa, că la el nu puteai ști, când înceată prânzul, și când începe cina. După cină se punea în pat și era așa de obosit, ca și când ar fi încăcat toată ziua la pietri, ori ar fi tăiat lemne. Din traiul ăsta s'a ales cu o burtă sdravănă și era ca un sac de un hecto pe bucate.

Mâncarea și somnul nu-i ticneau multă vreme, cum se întâmplă adeseori, nu era nici prea sănătos, nici prea bolnav... dacă'l ascultă-i însă pe el, nu avea mai mult ca treisuteșasezecișicinci de boale, adevărat pe fiecare zi alta. A consultat pe toți doctorii din Amsterdam.

Inghiția la leacuri cu găleata, prafuri și pilule cu lopata, astfel că în sfârșit, în glumă îi ziceau oamenii: farmacia cu două picioare. Dar nu-i ajuta nici o doctorie, pentru că el nu urma, ceea ce-i prescriau doctorii, ci zicea: ce folos, că sunt om bogat, dacă trebuie să trăiesc, ca un câne și doctorul nu vrea să mă facă sănătos pentru banii mei.

Odată aude despre un doctor, care locuia în depărtare de o sută ceasuri dela orașul lui.

Despre acesta se vorbea, că face pe bolnav sănătos, numai dacă se uită la el, și că, unde se arată, moartea îi fuge din drum. Își puse încrederea în el și-i descrie toată boala. Doctorul băgă numai decât de seamă, de ce are trebuință, anume că n'are trebuință de leacuri, ci de cumpătare și mișcare, și zise:

Așteaptă, pe tine te vindec eu ușor. Si îi scrisese următoarea scrisoare:

Bunule prietin, ai o boală grea, dar ai să te vindeci, dacă-l urma, ceți voiu prescrie eu. D-ta ai în pânțele un dobitoc blăstămat, un balaur cu șapte guri. Cu balaurul ăsta trebuie să vorbești cu în persoană și trebuie să vii la mine. Dar, prima condiție, nu-ți este iertat să umbli cu trăsura, ori călare, pentru că se scutură balaurul, și-ți mușcă măruntaele, șapte mațe deodată și-le taie în două. A doua, nu-i iertat să mănânci, decât de două ori pe zi, câte o farfurie de verdețuri, la ameză cu o bucățică de carnaț lângă ele, seara un ou și dimineața puțină supă de carne cu ceapă mărunță pe ea. Ce

vei mânca mai mult, întră în gura bălaurului care se ngrașă și el atunci și-ți apasă ficatul, așa că pe viitor nu-i mai avea trebuință de croitor, ci numai de tâmplar. Așa e sfatul meu, ducă nu m'ascuți, să știi, că la primăvară, n'are să-ți mai cânte cucul. Fă, ce vei vrea!"

Cetind bolnavul scrisoarea, a doua a poruncit să-i ungă cismele și plecă la drum, după cum i-a scris doctorul. În ziua dintâi a mers așa de încet, încât și un melc putu să-l întrecă și la cine îi da binețe, nu-i mulțumea și unde se târa pe pământ un vermuț îl călca în picioare.

Dar îndată, a doua și a treia dimineață, i-se părea, că păsările de mult n'or fi cântat așa plăcut, ca acum, iar roua i-se părea așa de proaspătă, și macul din holdă așa de roșu, și toți oamenii cu cari se întâlnea, i-se păreau așa de prietenoși, și el încă era prietenos, și n toate diminețile când eșia din conac, era tot mai frumos și el umbla mai ușor și mai voios, și când a ajuns într'a optsprezecea zi, în orașul doctorului, și s'a sculat dimineața, se simția așa de bine, încât zise: „Nici când nu m'aș fi putut însănătoșa la timp mai nepotrivit, de cât acum, când trebuie să mă duc la doctor.

Când a ajuns la doctor, acesta l'a prins de mână, și-i zise: acum să-mi mai spui încă odată, dar cu deamănuntul, ce-ți lipsește?"

Domnule doctor, zise el, mulțumesc lui Dumnezeu, nu-mi lipsește chiar nimic, și dacă și d-ta ești sănătos, ca mine, aș fi foarte vesel.

Vezi, domnul meu, te-a povățuit îngerul cel bun, ca să urmezi sfatul, ce ți-am dat. Bălaurul este mort, dar mai sunt ouă de la el, și aceea trebuie să te întorci iară pe jos acasă, și să tai lemne bărbătește, dar să nu te vadă nime, și să nu mânănci, mai mult decât până ce ai poftă, ca să nu puieze cuale — în chipul acesta poți ajunge om bătrân, adause doctorul zimbând.

Domnule doctor, zice stră-nul cel bogat, d-ta ești mare meșter, și te înțeleg bine. De aici înainte i-a urmat sfatul și a trăit 87 ani, 4 luni și 10 zile, sănătos ca peștele n apă, și totdeauna la anul nou trimitea doctorului drept gratulare, suma de 20 dubloni în aur, adeca peste 300 franci.

(Hebel).

Moșul.

Un rege înțelept

Un rege dele poruncă să se omoare un prizonier. Nenorocitul, în disperarea lui, începu să ocărăscă pe rege cu cuvintele cele mai grele, să-l injure și să-l blesteme în limba lui, căci s'a zis: „Când cineva își pierde viața spune tot ce are pe inimă“.

Regele vru să știe ce spune omul acela. Un vizir, care avea suflet bun, răspunse: „Oh stăpâne, iată ce zice el: Iartă Doamne pe cei mâniași, pe cei cari iartă oamenilor și pe cei care fac bine.“

Regele se milostivi și-l iertă. Dar un alt vizir, care avea dușmănie pe cel dintâiu, zise: „Nu este iertat oamenilor cu credință și frică în cel de sus, să grăiască minciuni. Acest om a injurat pe rege și i-a spus cuvintele cele mai grosolane“.

Regele încruntă sprâncenile, la auzul acestor vorbe, și zise: „Minciuna asta mi-a plăcut mai mult de cât adevărul tău, pentru că prin ea a vrut să scape, pe un nenorocit pe când adevărul ce-mi ai spus, este un semn că ai un suflet pîn de răutate“.

Înțelepții au zis: „Mai bine minciuna care face bine, de cât adevărul care face rău!“

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
instituit de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etajul I., în fața pal. administrativ (comit.)

INFORMAȚIUNI

Arad, 19 Iulie 1911

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Căldură mare, fără ploi

Prognostic telegrefic: Cald, ici-colo ploi și furtuni.

La amiază căldura e 31.2 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klg.)

Grâu pe Oct.	Cor.	10.79
Secară	"	8.81
Cucuruz pe Iulie	"	—
" August	"	7.45
Ovăș pe Oct.	"	7.87
Cucuruzul pe Maiu 1912	"	6.98

De-ale noastre.

Noul protopop al Beiușului. La 17 l. c. Consistorul din Oradea-mare a numit de protopop al Beiușului pe d. Ioan Pap, preot militar la Budapesta.

Felicitări.

Necrolog. Credinciosul și zelosul consilier de contabilitate al Comunității de avere a fostului reg. conf. Romano-Banatic Nr. 13 d. Aurel Marin a decedat în Caransebeș la 18 Iulie st. n. 1911. Fie-i țărâna ușoară!
Trimitem îndureratei familii condoleanțele noastre.

Petrecere în Poiana-Sibiului. Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiului invită cu toată onoarea la obișnuita-i petrecere de vară, ce o va aranja la 10/23 Iulie 1911 în pădurea „Staule“. În caz de timp nefavorabil, petrecerea se va amâna pe Dumineca viitoare. Invitații speciale nu se fac.

Cununie. D-șoara *Veturia Stupariu* și d. *Nicolae Fodor*, farmacist, ne anunță cununia lor, care se va celebra la 23 Iulie 1911 n. la 5 ore p. m. în biserica gr.-cat. din Cap.-Mănăstur.

Rupere de nori. Duminecă după amiază comitatul Clujului a fost încercat de o strașnică furtună împreună cu o rupere de nori. Furtuna a pricinuit pagube cu deosebire în comunele Cojocna, Hidalmaș, Apahida și Ighia.

Din patrie.

Tisza a creat școală. Conte Ștefan Tisza poate fi mândru. Oprirea trenului la Salonta a dat pildă și pentru alții.

Deunăzi a fost oprit și comandat înapoi în gară, trenul de un călător. Cazul s'a întâmplat în Alberti Irsa, comitatul Peștei. Toți călătorii au rămas uimiți și se întrebau, că cine poate fi acest nou atotstăpânitor în Ungaria. În ziua următoare însă s'a știut, că pasagerul a fost un simplu comisar de drum. Dar acesta a avut toată dreptatea. Așteptase mai mult de zece minute după bilete, dar casierul a absentat. În timpul acesta acceleratul plecase. Comisarul era să provoace scandal pentru aceasta, dar oficianții au aflat de bine să comande mai bine trenul înapoi, ca să se sue călătorul fără bilet.

Pentru că au votat cu Kristoffy. Și Ungurii au să sufere pe urma alegerilor, dar într'altă formă ca noi. La ei se face boicot pe teren social. Ar fi foarte bine, dacă s'ar aplica acest metod și la noi față de uscături. Căci la noi numai de uscături poate fi vorba, pentru că ticălos este și celce votează contra candidatului național și tot atât de păcătos este și celce sub diferite pretexte se abate dela programul și principiile partidului național român. La noi nu

poate și nu este permis să fie grupări separate facă-se ele sub orice forme. Deci am dori ca cazul următor dela Ciaba să se introducă și la noi. În casina de acolo au fost exchiși mai mulți membri fără a se fi motivat. Se știe însă că excluderea s'a făcut din motive politice, căci toți au votat pe Kristoffy la alegerea din urmă. Așa răsplătesc Ungurii pe contrarii lor politici.

Expoziție de mese așternute. Societatea maghiară de produse industriale artistice ca ceva senzațional, a susceput în sirul lung al diferitelor expoziții ce le aranjază an de an, expoziția de mese așternute artistice, cu toate cele bune ce le privește ochiul rafinat cu nesăț și le dorește gura.

Programul expoziției e deja stabilit. Expoziția va fi divizată (împărțită) în două părți. În apartamentul prim vor expune amatorii diferite tipuri de mese așternute: ca masă aristocrată, masa burghezilor, masa țaranului ș. a.

Apartamentul al doilea îl vor umplea profesioniștii cu: mese de ospăț, mese de birt, mese de banchet și de alte ocazii.

La toate acestea însă numai să te uiți și-e permis, iubite cetitor. Nici o fărîmătură nu vei gusta din bunurile aceste pământești.

Țiganul și primarul. De data aceasta nu-i întâlnim în snoave pe aceste două tipuri caracteristice din viața dela țară.

În birtul din Cociard își petrecea cu mare tîmbălău Țiganul Vasilie Berki. Era sârmanul amărât nespun că l-a părăsit iubita și cerca să-și înecă necazul în beutură.

Când era mai vesel și mai sgomotos, apăru în birt și primarul satului. Acesta îl provocă să se modereze. Țiganul însă fuse prea turmentat de alcool, decât să dea ascultare primarului ci ridicând sticla de dinaintea sa îl lovi la mir pe primarul doritor de ordine, cu atâta putere, încât acesta căzu mort, fără graiu, la pământ.

Primul sărut. La o stațiune balneară (scaldă) s'a petrecut de curând. O pereche tânără se plimba prin parc. De trei ani sunt căsătoriți și acum au venit să revadă locul celei dintâiu fericiri.

Pășesc încet și tăcut înainte. Dintr'o dată bărbatul se oprește și rupe tăcerea cu un accent de duioșie:

— Îți aduci aminte de acest loc?

Nevasta tânără privește în direcția indicată cu gingășie, iar bărbatul continuă însuflețit:

— Da, aici te-am sărutat pentru primădată, acum trei ani...

Și nevasta-i răspunde, mîngăindu-i fața, arătând spre un tufiș din apropiere:

Da! Și iată în acest loc așteptase pitulată mama două ore și jumătate, acel sărut dulce...

Dela frați

România în fața holerei. Am intrat în sezonul holerei... Mai mulți medici de frunte din Europa cea amenințată de holeră — și între ei domnul dr. Ioan Cantacuzino — au opinat, încă de la ivirea acestei mătuse, nepoftite, că vizita n'are să fie scurtă... Unii i-au prezis, în Europa răsăriteană și centrală, un stagi, nici mai lung nici mai scurt, ca 5 ani. Până acum nu putem spune, că profetii au greșit.

Ca și o oaste menită unei expediții îndelungate, holera a iernat în adăposturi pe cari numai Necuratul și medicina le-ar putea dibăci — și iat-o acum cel puțin așa de viguroasă ca și anul trecut... Ca și vilegiaturistul ale cărui pretenții cresc din an în an, holera și-a arătat până acum aproape toată slăbiciunea pentru Italia... Spre alte țări își aruncă privirea pe furis, ca și o fată frumoasă, care nu vrea să-și descuarajeze admiratorii de mână a doua.

Totuș România, în vara asta, n'a avut încă nici un holeric. Chiar și vara trecută, — comparând-o cu țări cari n'au fost așa de mult ca ea în bătaia grozavei epidemii — a trecut aproape victorioasă pe lângă holere și, poate mai bine

am putea spune, că România a silit holera să treacă pe alături. Din patru părți serios contaminată amenințată învazia ei: din spre peninsula Balcanică pe la Constantinopol (pe mare), de peste Prut și dinspre Bucovina, a cărei graniță era vorba să se închidă. Cu toate, că starea sanitară a țării nu e din cele mai laudabile — precum nu e din cele vrednice de hulă — serviciul sanitar a purtat o luptă din care a ieșit victorios: la dreptul vorbind vara trecută holera n'a avut cetățenie în România.

Acum, când ea miroase iar pe la hotare, direcția serviciului sanitar, înainte de a avea onoarea vizitei sale, ia măsuri. În punctele de hotar, în toate hotarele țării, și, îndeosebi, în București, se iau dispoziții ca să fie străzile în stare de curățenie, se inspectează debitele alimentare, fabricile, atelierile, se dau instrucții medicale și igienice pentru populație.

Să nădăjduim, iar, că se duce...

Excursii. Iubitori de excursii în puterea cuvântului, n'ar putea spune, că sunt frații noștri din România. Și totuși față chiar de trecutul apropiat se remarcă un „progres” simțitor... De altfel, această plăcută și întotdeauna instructivă distracție nu se cultivă nici acolo unde ea trebuia să fie neapărat căutată: în școală.

Mulțumită spiritului nou, românesc în cultură, profesori ai vremii noi străbat astăzi țara și nu rar le-a fost dat celor din Banat, din Sibiu din Brașov și Bucovinenilor să-i vadă trecând cu școlarii lor granița României.

Nu poți să participi la munca de înaintare a neamului tău fără să cunoști oamenii și pământul — și unei clase culte nu-i e îngăduit să ne socotească acest adevăr elementar.

Popoarele civilizate, cari lacrează conștiința pentru înaintarea lor sub orice stăpânire s'ar găsi — și între Germanii au locul de onoare — găsesc în excursii nu numai o plăcere, ci o trebuință reclamată de conștiința lor de rasă, de cerințe ale sufletului lor.

Da câțiva ani, grație acestui curent ferocit în școala din România, tinerimea începe să cerceteze țara, cu frumusețile ei neîntrecute, să cerceteze pământul de peste hotare și pe cei cari vorbesc aceeași limbă.

Și curentul acesta nu se observă numai în licee, ci și în universități, unde excursiile iau un caracter științific, cum au fost cele făcute de studenții dela Istorie și de cei dela Geografie sub conducerea profesorilor respectivi.

Eroul general dela Port-Artur la București.

Mareșalul japonez contele Nogi, generalul biruitor în 1905 la Port-Arthur a sosit, Marți, la 7 ore și jum. seara, în București... Un singur steag japonez s'a arborat la hotelul Bulevard; cu toate acestea bătrânul general a avut o primire regală. Public adunat din toate părțile orașului a înțesat ambele trotuare din căile Griviței și Victoriei.

Publicul își da seama pe cine avea să primească. De geniul militar al acestui galben, Nogi, și de geniile a încă vre-o doi, a avut să se isbească Europa și să se cutremure. Rușii au fost respinși binișor din Asia și vor mai fi încă respinși — și fără îndoială nu va trece încă multe zeci de ani și toți Europeii vor fi trimiși acasă de galbeni, spre triumful civilizației. L'am văzut pe Nogi: un bătrân atât de simplu... și atât de liniștit; o liniște și o seriozitate, care nu-ți impune numai respect, ci și o neînțeleasă teamă.

Fără îndoială în toată Europa n'a avut parte de aclamații ca la București.

În tovarășia sa se mai găsește, se pare, un singur colonel.

Cu toate că încă la doi ani d. p. războiul norocos, pe care l-a încheiat el prin luarea Portului-Arthur, a fost trecut în pensie, vizita lui în Europa are de obiect tot armata. Așa Joi de dimineață un tren special îl va duce la Dadilov, unde va cerceta școala de tragere a artileriei, batalioanele de pioneri și va azista la conducerea pe tren a automobilelor militare. La întoarcere va vizita fortul Chitila iar după prânz Arsenalul și Pirotehnia.

Ziua de Vineri e rezervată pentru audiența la Sinaia, unde bătrânul Soveran și-a manifestat dorința să vadă pe biruitorul dela Port-Arthur.

Se dau mai multe prânzuri în onoarea distinsului oaspe, — și între ele unul din partea d-lui ministru al războiului.

Tot Vineri generalul Nogi pleacă spre Constantinopol. Spre Rusia — nu...

Aeroplane pentru armata României.

Nu de mult s'a înființat la aerodromul dela Chitila un curs de pilotaj pentru trebuințele armatei. Il cercetează mai mulți ofițeri din geniul militar. Tot la aerodrom ministerul de războiu a luat dispoziția să se construiască pentru folosința armatei, mai multe biplane sistem „Fahrmann”.

Între condiții e și aceia că aparatele se iau în primire numai după ce ofițerii, cari au făcut școala de pilotaj, au făcut experiențe cu ele, adecă drumul dela Chitila la Cotroceni.

Fără îndoială biplanurile acestea vor participa la manevrele regale dela toamnă.

Scandalul din Iași. În noaptea de 5 Iulie v., strada Socola a fost teatrul unor scene extraordinare.

Iată cele petrecute:

În tramvaiul nr. 49 se găsea între pasageri și bătrânul Hava Grün din strada Socola. Tramvaiul trecuse de halta Flach și ajunsese în halta următoare.

Conducătorul tramvaiului cercetând din nou biletul de călătorie al femeii, ar fi constatat că nu mai e valabil și deci urma ca ea să plătească o nouă taxă, deoarece p. imul ei bilet era valabil numai până la farmacia Flach.

Femeia susținea însă căntrariul și anume că ea ar fi plătit până la a doua stație.

Conducătorul a fost nevoit să dea jos pe femeie.

Ea se plângea cumcă a fost lovită de cătră conductor.

Tramvaiul porni înainte.

Femeia are număroase rude prin partea locului.

Acestea aflând că mama și bunica lor a fost bătută de cătră conducătorul tramvaiului se plâneră la rândul lor cătră alți vecini din împrejurimi așa că peste puțin timp se adunase un public foarte numărös.

Tramvaiul întorcându-se dela bariera Socola wagonul fu oprit în drum de cătră mulțime care a spart geamurile tramvaiului.

Conducătorul și manipulantul s'au ascuns în vagon, închizând ușile.

Mulțimea devenise foarte numărösă.

Alt vagon care venea în urma acestuia a fost deasemenea devastat, spărgându-i-se câteva geamuri.

Lumea continuă să vocifereze cu furie.

În acest timp poliția sosi la fața locului împreună cu prefectul de poliție și o companie de jandarmi pedestri.

Lumea începu să se risipească.

În acest moment însă începu o goană a agenților poliției împotriva mulțimei pentru a descoperi pe autorii devastării vagoanelor și cari ar fi lovit personalul tramvaielor.

În această goană au fost arestați și oamenii nevinovați și sergenții și jandarmii loveau fără milă pe oricine le eșea în cale.

În acest timp prefectul de poliție dădu ordin, ca toate clasele și prăvăliile să fie închise și luminile stinse, proclamând un fel de stare de asediu în miniatură.

În timpul nopții d. prim procuror Bercea a început ancheta la circumscriptiis despărțirii II menținând în stare de arest vre- 12 Evrei dintre cari mare parte sunt rude ale femeii Hava Grün.

Numele acestor Evrei scandalogii sunt; Iancu Șae Grünberg, Iancu sin Șmil, Ușer Cohn, David Klinger, Aitig și Iancu Blum, Moise Idel, Moise Ștern, Herșcu Guttman, Smil sin Leib și Max Steer.

Petrecheri.

Învățătorii gr. cat. rom. din dieceza Drăzii-mari dau Concertul lor împreună cu dans Duminecă la 6 August n. în Terebești (Krasznaterebes) com. Sătmár, cu ocaziunea adunării generale a inv. cat. rom. din archidiaconatul părților Sătmărene La orele 8 dimineața Liturghie solemnă cu asistență, după misă ședința Reuniunii. La 1 oră banchet cu taxa de persoană 3 cor. Programul Concertului: 1. „Domnitorii români” de A Popoviciu, cor. 2. „Monolog” de * * 3. „Andaluza” de I. Vidu cu acomp. de pian acompaniată de d-șoara Valeria Sălăgian. 4. „Doina de Brediceanu” cântată de G. Pataki cu acomp. de pian de d-șoara Valeria Sălăgian. 5. „Țiganca” cu

d-șoara Mariți Nuțiu și Ioan Magyar. 6. „Dorul Ardeleanului” cor. 7. „Dulci cântări sburați” duet de Küchen, cântat de d-nii Michail Szilágyi și Ioan Magyar. 8. „Perorare” de G. Pataki. 9. Cânt acompaniat cu cimbală de d-șoara Mariți Nuțiu. 10. „Marșul lui „Tudor” de A. Popoviciu. cor. 11. Tablou via.

Tinerimea română din Ocna Sibiului, va da un concert urmat cu dans Duminecă în 10 Iulie st. v. în grădina „Schuller”.

Din străinătate.

Căile ferate din Albania. Consiliul de miniștrii turci s'a ocupat cu studierea proiectelor construcțiilor de căi ferate în Albania de Nord și de Sud între cari de calea ferată a Adriaticei, de liniile Monastir-Janina și Carafieria la granița greacă.

Persia în plina revoluție. Ziarul „Standard” din Londra află din Teheran, că situațiunea la Șiras este foarte gravă. Guvernatorul este împresurat în palatul său. Provincia Aserbeidșehan este toată în revoltă. 5000 de călăreți curzi au trecut granița și s'au aliat cu Salaredauleh și merg spre Kermanschah. Un detașament de trupe a lui Salaredauleh ar fi jefuit Kengawarul.

Colera la New-York. Pe bordul a două vapoare sosite din Italia s'au constatat cinci cazuri de holeră, între cari două cu sfârșit mortal. Sunt temeri de întinderea epidemiei.

O familie se otrăvește din cauza mizeriei. În noaptea trecută croitorul Taube din Lemberg s'a otrăvit împreună cu soția și cei opt copii ai săi din cauza mizeriei.

Femea și trei copii luptă cu moartea. Se speră, că soțul ei și ceilalți copii vor putea fi salvați.

Vot de blam primarului din Sinaia. A-laltăeri seară consiliul comunal al orașului Sinaia, a ținut ședință extraordinară fiind convocat a rezolva mai multe cestiuni.

Consiliul însă nu a rezolvat nici una din ele, de oarece față de neregularitățile ce s'au descoperit în gestiunea primarului, consilierii în unanimitate au dat vot de blam acestuia, declarând că nu mai pot lucra cu d-sa, până ce nu se va face o anchetă minuțioasă.

E de observat că asemenea neregularități au mai fost descoperite și sub vechiul guvern.

Accidentul mortal al unui aviator. Aviatorul Marss, din New-York căzând cu monoplanul său la Erio, a murit pe loc.

Acțiunea anarhiștilor. Tânărul Cuberque, care a fost denunțat poliției de tatăl său că a săvârșit delapidări, a denunțat la rândul său tatăl său că fabrică bombe în scopuri anarhiste.

Făcându-se la bătrân percheziție, s'a găsit că denunțul fiului este întemeiat.

S'au făcut cinci arestări.

Ciuma bubonica. Cazurile de ciumă bubonică sporesc necontenit.

La Mazhagen epidemia s'a întins pe o distanță de 60 kilometri.

Șovinismul ungar. Episcopul Bauer, cerând la stația Esseg un cupeu de dormit, a fost refuzat pe motiv că n'a vorbit ungurește.

Acțiune de sabotaj. Pe linia Lille-Paris sau deranjat 49 linii telegrafice și telefonice, iar pe linia Lille-Madeleine 22 linii.

Se zice că aceste deranjamente s'ar datorii acțiunii de sabotaj.

S'au făcut numeroase arestări.

Zăpăceala Principelui de Galles. La încoronarea Regelui Georghe V. al Angliei, după punerea coroanei, pe capul Regelui a început defilarea principilor și capilor diferitelor ordine ale nobilimii, care aveau să facă omagiu Regelui. Cel dintâiu care a avut să se prezinte a fost un tânăr timid și cam încurcat; era Principele de Galles. Și era așa pe zăpăcit în fața solemnității

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs higienic pentru curățirea și înfrumusețarea pelei.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de infierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

>IANER< pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încreșturile și e cu totul nesticăcioasă. In culorile: roza, albă și cremă. **1 cutie 1 cor.**

>IANER< săpun. **1 bucată 60 fileri.**

>IANER< pastă pentru dinți. **1 doză 1 cor.**

>IANER< apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiile burotoși, contra mirosului greu de gură. **1 sticlă 1 cor. 1-60, jum. sticlă 80 fil.**

>IANER< esență pentru păr. Excelentă pentru înălțurarea mătreței și contra căderii părului. **1 sticlă, 1 cor. 30 fil.**

>IANER< pomadă pentru creșterea părului. — **1 teglă 2 coroane.**

>IANER< vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). **Un carton 4 cor.**

>IANER< apă, care face părul blond. Pentru a văpsi în timp scurt, în băi, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. **1 sticlă 4 cor.**

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană din Arad.

Prețul per bucată **16 Cor.**

Local de întâlnire

al industrișilor și burghezilor din provincă este în Arad

ospătăria și hotelul

din strada **Boczkó**,
ce poartă numirea

„**bou roșu**“

În localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase** și **vinuri escelente din podgorie**. Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant dela 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

Un candidat de avocat cu praxă bună află aplicare în cancelaria mea

Dr. Victor Deleu
advocat
Șimleu (Szilágy-Somlyó).

In cancelaria lui **Dr. Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, află aplicare imediat un

candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. **Weitzer János**.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general *în orice cauză* dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

...: Telefon Nr. 671. ...:

3-4

culegători tipografi

află aplicare momentan la tipografia

„Românul“

Arad

strada **Batthynyi** Nr. 2.

Condițiile după tarif.

Ioan Gabor

mester țiglar și acoperitor
cu lespezi de metal eternit

strada **Demeter** Numărul **122.**

Primnește toate lucrurile aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri,

Servește bucurios cu planuri și preliminar de spese.

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătire în rate.

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Gerați prețurile il. gratis din Marele magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. **Deák-Ferencz** Nr. 42.

Lista manualelor școlare

pentru școlile populare, aprobate de Ministeriul de culte și Veneratul Consistor diecezan din Arad.

1. — Dr. Petru Barbu, Istorie religioase morale. I-a carte de religie pentru școlile populare, aprob. de autoritățile bisericești ed. III. 1905	—30	21. Gramatică și Citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de propunere română de Szabó-Dirle. Partea I-a apr. de minister srb Nr. 99941/1909	—50	34. Curs practic de aritmetică p. clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare, ed. VII. reapr. cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a Ven. Consistor Nr. 820/1911	—60
2. — Istorie biblice II-a carte de religie p. școl. pop. aprobat de autoritățile bisericești, ediția X. 1911	—30	22. Gramatică și citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de prop. rom. de Szabó-Dirle. Partea II-a, aprob. de minister sub Nr. 99941/1909	—60	35. Curs practic de Aritmetică și Geometrie p. clasele 5 și 6, reaprobat cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a Ven. Con. Nr. 818/1911	—36
3. — Istorie bisericești. III-a carte de religie, apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—30	Manuale școlare de Iuliu Vuia
învățător-director școlar.		36. Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar, ed. III., apr. cu rezoluția minist. Nr. 52159/1909 și a Ven. Con. Nr. 722/1907	—50
4. Catechism. IV-a carte de rel. apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—40	23. Abecedar ilustrat p. clasa primă după metoda cuvintelor normale, ed. VII-a apr. cu rezoluțiunea ministerială Nr. 15591/1911 și Ven. Consistor sub Nr. 1019/1911	—40	31. Curs practic de Economie rațională p. școlile primare apr. cu rezoluția min. Nr. 30049/1908	—56
5. — Nicolae Crișmariu, Istorie biblice p. elevii școlilor elementare, aprob. de Ven. Consistor. Ed. II. cu 20 il. în text 1910	—45	24. Abecedar p. clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii a lui Gabel, ed. V., cu rezoluțiunea minist. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor sub Nr. 1020/1911	—40	38. Învățământ practic din istoria naturală p. școlile pop. ed. III., apr. de min. sub Nr. 2384/1904 și Ven. Consistor 6035/1904	—60
6. Istorie bisericești p. clasa V. VI. elementară, aprobat de Ven. Consistor din Arad	—40	25. Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel ed. II.	—80	39. Carte de învățatură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1-50
7. — Catechism p. elevii școlilor elem. apr. de Ven. Consistor	—40	26. Carte de citire pentru clasa a II-a a școlii primare, ediția IV. cu rezoluțiunea min. Nr. 89230/1908 și a Ven. Consistor Arădan Nr. 6062/1905	—36	40. Istoria naturală cu referință la Higienea pentru școlile primare de I. Tudescu ediția IX.	—40
8. — D. Voniga, Istorie biblice, Carte de religie p. școlile populare. Ed. II. cu 40 ilustrațiuni	—50	27. Carte de citire p. clasele 3 și 4 ale școlii primare, ed. V. cu rezoluțiunea min. Nr. 51994/1908 și a Ven. Consistor Nr. 3000/1905	—50	41. Rugăciunile școlariților și Cântări bisericești pentru școlile populare române alese și întocmite de Nicolae Ștef, ed. a V-a	—60
9. Petru Popa, Istorie biblice din testamentul vechiu și nou. Carte de religie pentru clasa III. și IV. cu 20 il.	—45	28. Carte de citire p. clasele 5 și 6 ale școlii pop., ed. III. cu rezoluțiunea min. Nr. 51049/1908 și a Ven. Consistor 3500/1905	—60	41. Liturgica bisericești gr.-or. române, prețul	—70
10. Abecedar, prima carte de citire p. elevii clasei I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția VIII. 1910, apr. de minister și Ven. Consistor din Arad și Caransebeș	—40	29. Curs practic p. învățarea limbei maghiare p. clasele 1, 2, și 3 a școlii primare cu limba de propunere rom. ed. IV., apr. cu rezoluția minist. Nr. 43830/1910 și a Ven. Consistor Nr. 5531/1910 part. I.	—50	Caete (libele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1-40
11. A doua carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. VI. 1910 apr. de minister	—40	30. Curs practic p. învățarea limbei magh. p. clasele 4, 5 și 6 a școlii primare cu limba de prop. română, ed. IV., apr. cu rezoluția min. Nr. 43830/1910 și a Ven. Cons. 5531/1910, part. II.	—50	Caete pentru desen punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5, bucata à	—08
12. A treia carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. III. 1910, apr. de minister sub Nr. 25960/1910	—60	31. Curs practic de limba română p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare ed. VII. apr. cu rezoluția minist. Nr. 51049/1908 și a Ven. Con. Nr. 2787/1906	—60	Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 14, 18, 24, 36, 40, 60 și 90 fileri.	
13. A patra carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și consoții ed. II., apr. de minister sub Nr. 103233/1910	—60	32. Curs practic de Istoria Ungariei p. cursul primar, ed. VI., îndreptată apr. cu rezoluția min. Nr. 96050/1910 în mod definitiv pentru școlile cu limba de propunere română	—40	Condeie (penițe) de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à —90, 1-40, 1-60, 2 și 2-40.	
14. Carte de citire pentru clasele V. și VI. ale școlii populare de Iosif Moldovan și consoții, ed. II. apr. de minister sub Nr. 103233/1910	1-—	33. Elemente de Geografie și Constituțiune p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlilor primare cu număroase ilustrațiuni. Ediția VI., apr. cu rezoluția ministerială Nr. 103632/1908 și a Ven. Consist. Nr. 5496/1906	—60	Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai bună, litru în borcan de pământ 1-80.	
15. Limba maghiară. Manual p. elevii claselor I., II. și III. a școlilor pop. rom. de Iosif Moldovan și Iuliu Groșorean. Ed. III-a apr. de min. sub Nr. 95525/1910	—50			Praf pentru cerneală în cutii à 24 și 50 fil.	
16. Limba maghiară, a doua carte de citire p. școlile pop. române de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan, apr. de min. sub Nr. 105846/1908	—50			Tablete de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 bucăți) Nr. 2 cor. 2-30, Nr. 3 cor. 3, Nr. 4 cor. 3-50.	
17. Gramatica română p. școlile pop. de Iuliu Groșorean, ed. II. apr. de Ven. Consistor Arădan sub Nr. 1202/1911	—40			Ceruze de piatră (stile) învăluite în hârtie și ascuțite, în cutii à 100 bucăți 66 fil.	
18. Curs practic de istoria literaturii rom. de Iosif Stanca	—40			Gumi de șters, duzina (12 buc.) à 20, 30 și 60 fil.	
19. Exerciții intuitive elaborate pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu apr. de Ven. Consistor din Arad	—50			Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 12, 18, 40 fil. și 1 cor.	
20. Geografia Ungariei p. școlile pop. de Iosif Stanca, aprob. de Ven. Consistor Arădan	—30			Bureți pentru tabla școlii à —60, —80, 1-—, 1-20 bucata.	
				Bureți pentru copii 100 bucăți cor. 1-60.; mai fine à 10, 12, 20 fileri bucata.	
				Cretă albă pentru tablă, fină în cutii, 1 kilogram 50 fileri.	
				Cretă albă preparată în cutii, duzina 40 fileri.	

Să afli de vânzare la **Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.**

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

Arad, strada gróf Károlyi Gyula Nr-ul 10 (casa proprie).

Aranjază și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se afli stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

„ARIEȘANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
Turda

Cheque-Cto 25209. — filială Jara-de-jos. — Telefon 38.

Escomptează cambii simple și ipotecare pe lângă 7—8%
Face împrumuturi pe obl. întabulate și caventate cu 7—8%
Financializază totfelul de întreprinderi economice. Primește
depuneri pe lângă libele și în Clo-curent cu 5%, dnpă cari
darea o plătește institutul. Depunerile se pot face și ridica
ori când fără abdicere, sumele mai mari după starea cassei.

Direcțiunea.

Nu sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
escluziv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

„Deganin“ contra gândacilor.

Bucură-te d-nă dragă, că incurând nu vei
mai avea gândaci (șvabi) în bucătărie, de-
oarece firma românească: **F. A. DEGAN**
din Fiume, (postafiók Nr. 163) a in-
ventat un praf nou

„DEGANIN“

care e cel mai bun și pe toți îi omoară.
Costă 1 Kgr. **3 Cor.** Mai puțin ca 1/2 de
Kgr. nu se trimite. Porto costă 72 fileri,
iar banii se trimit anticipativ (înainte) la
firma susnumită. Dacă comanzi 4 Kgr.
Cafea, atunci cere și 1 Kgr. „Deganin“,
căci 5 Kgr. se trimit franco. În Fiume toți
vorbesc de praful „Deganin“, căci l-au
probat cu mare rezultat.

Cere gratis și preț-curent româ-
nesc pentru **Cafea bună.**

„Deganin“ cu mare efect.

::: Singurul institut de asigurare ardelean :::

„Transsylvania“

Sibiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

::: **Asigurări împotriva focului,** :::

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile,** etc.,
pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții, cum și

::: **Asigurări asupra vieții,** :::

(pentru învătători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele
confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții,** și **cu ter-
min fix,** cu **plătire simplă sau dublă a capitalului,**
asigurări de penziune și de participare la câștig,
asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar,
::: **asigurări pe spese de înmormântare,** :::

Asigurări contra grindinei (de piatră)

**Asigurări de accidente corporale,
contra infracției (furt prin spargere),**

Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K. 5.003.540 ⁷⁸
Capitale asigurate pe viață achitate	4.834.801 ¹²
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foe 119.339,992 [—]
	viață 11.020,266 [—]
Fonduri de întemelare și de rezervă	2.204,317 [—]

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit
orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura prin-
cipală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc
la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 3

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerintelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann;** —
(băi de aier, de soare, de aburi, de aier cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diatheză urică, rheumatism, boale de stomach
și de intestine, etc.)

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
stabiliment: boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detaluri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.